

on som omhandler rikets sikkerhet. Les videre på eget ansvar.

AVANTGARDEN: Som første norske kunstner siden annen verdenskrig har Morten Traavik over lengre tid arbeidet i og for et militærdiktatur – Det norske forsvaret.

BILDE: MORTEN TRAAVIK

det såkalte «Armlengdes avstand-prinsippet» (fra Stortingsmelding 33: «Kultur å forsvare»).

Men den samme Forsvarsledelsen som i sitt eget blad Forsvarets Forum beskriver falne norske soldater i Afghanistan som «prisen for demokrati, sikkerhet og utvikling», ser ingen inkonsekvens i helt åpenlyst å sensurere bort flere av Forsvarets egen kunstners planlagte verker:

Mitt første arbeide, HÆRWERK #1: HONEST JOHN (Let's be honest), var en åtte meter lang og ett tonn tung Nato-rakett fra den

kalde krigen kledd i et sju meter langt gjennomsiktig kondom produsert i Kina. Den måtte først flyttes (en halv meter!) fra sin planlagte plassering midt på Forsvarsmuseets gårds plass, etter sigende for at forsvarssjefen skulle slippe å se en flik av den fra kontorvinduets sitt. Deretter ble verket tatt ned flere måneder tidligere enn planlagt etter press ovenfra, av

frykt for å «støte» Russlands president Dmitriј Medvedev som under sitt historiske statsbesøk i

«Selv ikke Kim Jong Il ville straffet soldater for å gjøre jobben sin med entusiasme»

april blant annet besøkte Forsvarsmuseet.

Deretter, i mai skulle HÆR-

WERK #2 og 3: DiscoPanzer og Yes/No, stridsvogner henholdsvis kledd inn i speilkulemateriale og malt i FN-farger, ha blitt stilt ut på Festningsområdet. Igjen fikk hardt og vedvarende press ovenfra uventede følger, i dette tilfellet at verket ikke engang ble vist. Denne åpenlyse (selv) sensuren viser også en nærmest feminisert besatthet av detaljer hos Forsvarsledelsen – om det nå er hvilke gjenstander som skal stilles ut i eget museum, eller drama-queen-bestyrtelse over krigermentaliteten til unge soldater i kamp – når andre og langt større bekymringer burde trone øverst på agendaen.

Heldigvis er min egen sjef på her på Forsvarsmuseet en diskret, men overbevist tilhenger av dialog. Av hensyn til hans yrkesmessige utsatthet vil jeg her bruke Natos eget kodealfabet og kalle ham Romeo Golf. Gjennom å ta det i sammenhengen uvanlig djerpe grep å invitere en sivilist og kunstner inn bak murene og dermed åpne for selvrefleksjon forsøker oberst Romeo og hans nestkommanderende, oberstløytnant Sierra Whiskey, etter beste evne å aktualisere det bortgjemte og nedstøvede Forsvarsmuseets rolle som samfunnsaktør. Slik et museum med Respekt for seg selv, Ansvar for sin pålagte rolle som kulturformidler og Mot til å granske med et undersøkende blikk jo skal gjøre. I likhet med vikingssoldatene våre i Afghanistan har nemlig oberst Romeo vært naiv eller fändenivoldsk nok til faktisk å ta oppdraget sitt på alvor. Og i likhet med sine kolleger i felt får han kjefte og tyn til takk fra de overordnede som har pålagt ham oppdraget. Ikke rart at oberst Romeo, tross sitt gode humør og friluftspregede ytre, har blitt en dradd og hulkinnet mann i sin skvis mellom barken og veden i løpet av dette året.

Men som offiser tar han ansvar for sine avgjørelser og er villig til å ta konsekvensen av dem. Oberst Romeos soldatetikk viser han en lojalitet til eget oppdrag og egne underordnede som Forsvarets ledelse har adskillig å lære av, og som vi utenforstående bør støtte opp om. For vi kan ikke sitte og vente på at regimet skal kollapse og sende en flyktningsstrøm av arbeidsledige skrivebordsgeneraler og –offiserer hodeløst ut i det sivile liv. Vi må inn og oppmuntre de reformvennlige kreftene som tross alt finnes. Slik jeg nå har prøvd etter beste evne gjennom et begivenhetsrikt, slitsomt, bisart, morsomt og fremfor alt inspirerende år på innsiden av Festningen. Og slik dere også kan gjøre gjennom å besøke Forsvarsmuseet og årets siste Hærværk: utstillingen BODY ARMOUR-bedre enn sex? fra og med tirsdag 7. desember. Velkommen, bienvenue, welcome!

Med respekt, ansvar og mot fra avtroppende Forsvarskunstner Mike Tango.

Denne artikkelen er tilegnet fremskrittets spiser ved Forsvarsmuseet, og i særdeleshet drivkraften bak Artist-in-Residence-ordningen: prosjektleder, kunstner og avtrådt utstillingsleder Inger Astri Kobbevik.

Morten Traavik